

8. Современный философский словарь / Под общ. ред. В.Е. Кемерова и Т.Х. Керимова. — 4е изд., испр. и доп. — М.: Академический проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2015. — 823 с.
9. Горбань А.В. Подходы к анализу понятия «гражданское общество» / А.В. Горбань // Культура народов Причерноморья. — 2011. - № 218. — С. 237-240.
10. Фурс В.Н. Философия незавершенного модерна Юргена Хабермаса. / В. Фурс. - Минск: Экономпресс, 2000. - 224 с.
11. Хабермас Ю. Демократия. Разум. Нравственность. / Ю. Хабермас. - М.: КАМІ, Academia, 1995.
12. Хабермас Ю. Вовлечение другого: очерки политической теории. / Пер. с англ. Медведева Ю.С. / под ред. Складнева Д.А. - М.: Наука, 2001.
13. Резник Ю.М. Гражданское общество как идея / Ю. Резник // Социально-гуманитарные знания.-2002.-№ 4. — С. 109
14. Гидденс Э. Элементы теории структуриации / Э. Гидденс // Современная социальная теория: Бурдье, Гидденс, Хабермас. - Новосибирск, 1995. - С. 41.
15. Поппер К. Открытое общество и его враги. / К. Поппер. - М., 1992. - Т. 1. - С. 217-218.
16. Ильин М.В., Коваль Б.И. Две стороны одной медали: гражданское общество и государство // Полис. - 1992. -№ 1-2. - С. 194.
17. Горбань А.В. Онтологические основания гражданского общества / А.В. Горбань // Гілея: науковий вісник. Зб. наук. праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. - К.: ВІР УАН, 2011. - № 47. - С. 221-226.
18. Горбань А.В. Феномен гражданского общества: идея и механизмы реализации / А.В. Горбань // Культура народов Причерноморья. — 2012. - № 229. — С. 75-78.

УДК: 130.122:316.4]:159.956

Бондар Т.І.

Київський університет імені Бориса Грінченка

Донець О.Б.

Київський університет імені Бориса Грінченка

ПРОГНОСТИЧНА ФУНКЦІЯ ІНТУЇЦІЇ В ПІЗНАННІ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ

Сучасне інформаційне суспільство вимагає від людини принципово нових навичок і здібностей. Інтуїція як складний, багатогранний феномен передбачає розширення пізнавальних можливостей, актуалізацію потенційних ресурсів людини. розглядається З розвитком науки і можливостей людського пізнання інтуїція все більше розкриває свої нові якості. В статті здійснена спроба знайти зв'язок інтуїції з основами наукового передбачення суспільних процесів, відомого тепер також як соціальне прогнозування.

Ключові слова: *пізнання, інтуїція, інтелектуальна інтуїція, передбачення, соціальне прогнозування, футурологія.*

Бондарь Т.И., Донець О.Б. Прогностическая функция интуиции в познании социальных процес сов Современное информационное общество требует от человека

принципиально новых навыков и способностей. Интуиция как сложный, многогранный феномен предусматривает расширение познавательных возможностей, актуализацию потенциальных ресурсов человека. рассматривается С развитием науки и возможностей человеческого познания интуиция все больше раскрывает свои новые качества. В статье предпринята попытка найти связь интуиции с основами научного предвидения общественных процессов, известного теперь также как социальное прогнозирование.

Ключевые слова: *познание, интуиция, интеллектуальная интуиция, предвидение, социальное прогнозирование, футурология.*

Bondar T., Donets O. The predictive function of intuition in the knowledge of social processes. The modern information society requires a person to fundamentally new skills and abilities. Intuition as a complex, multifaceted phenomenon provides for the expansion of cognitive capabilities, the actualization of potential human resources. considered With the development of science and the possibilities of human knowledge, intuition reveals more and more its new qualities. The article attempts to find a connection between intuition and the basics of scientific prediction of social processes, now also known as social forecasting.

Keywords: *cognition, intuition, intellectual intuition, prediction, social prediction, futurology.*

Наукова думка стрімко рухається вперед і все більше розширює спектр свого інструментарію. Залучаються нові, експериментальні, часом навіть дещо екстравагантні підходи і теорії. Пізнання стає вимогливішим. Відомі вже шляхи не завжди можуть привести нас до нового, якісного знання. На процес пізнання в значній мірі впливають такі індивідуальні особливості мислення суб'єкта, що пізнає, як здатності до інтелектуальної, абстрактної, ейдектичної та інших форм інтуїції. Принципово нове теоретичне знання неможливо отримати ні за допомогою індуктивного узагальнення емпіричних фактів, ні за допомогою дедуктивного виведення зі старого теоретичного знання. І в такій ситуації досить примітним є феномен інтуїції, що розширює пізнавальні можливості людини, активізуючи її потенціал в добуванні нового знання.

Разом з тим феномен інтуїції і зараз залишається мало дослідженим з наукової точки зору, і можливість його використання, чи принаймні дієвої наявності в процесі соціального прогнозування досі чітко не визначена. А з огляду на те, що від людини вимагаються нові, вдосконалені якості, вміння та навички (зокрема в такому хиткому питанні як прогнозування (футурологія)) інтуїція може стати неймовірним джерелом їх розширення.

В сучасних умовах переглядається багато філософських проблем, до числа яких належить і інтуїція. Зростаючий практичний інтерес до інтуїції обумовлений, зокрема, тим, що сучасне інформаційне суспільство вимагає від людини принципово нових якостей і навичок. Інтуїція передбачає розширення пізнавальних можливостей, актуалізацію потенційних ресурсів людини.

Поняття "інтуїція" походить від латинського слова *intuitus* (або від лат. *Intuitio, intueri, intueor*), що означає "споглядання", "розсуд", "бачення" або пильно дивитися.

Аналіз феномену інтуїції, а також розгляд пов'язаної з ним проблематики не належать до числа найбільш популярних тем філософських досліджень. Однією з основних причин цього є ті труднощі, що виникають при визначенні суті цього поняття, його неоднозначного трактування. Так, розрізняють інтуїцію чуттєву і інтуїцію інтелектуальну, ототожнюють її то з уявою (наприклад, А. Ейнштейн), то з безпосереднім знанням (Ф. Г. Якобі, Г. В. Ф. Гегель), то з кантівським поняттям синтетичного судження апіорі (А. Пуанкаре) і т. д. Тому серйозна полеміка вже задалегідь може бути приреченою на непродуктивність в силу неминучої підміни поняття. Проте, проблема інтуїції цікава, зокрема, в силу своєї доречності в контексті наукової раціональності. Однак математики і дослідники в галузі природничих наук звертаються до філософських проблем, пов'язаних з феноменом інтуїції, значно частіше, ніж вчені-філософи.

Слово "інтуїція" увійшло в європейську філософію ще в XIII столітті в якості аналога давньогрецького терміна, що означав пізнання предмета не вроздріб, а відразу, "одним рухом" думки. Поняття "інтуїція" має багатющу філософську спадщину. В працях ряду вчених аналізуються особливості інтуїтивного пізнання, що дають змогу підійти до його таємниці, намітити шляхи, розкрити місце і роль інтуїції в пізнавальному процесі. Це, перш за все, праці П.В. Копніна, Е.В. Ільєнкова, В.Ф. Асмуса, М.К. Мамардашвілі, В.Л. Лекторського, Л.А. Мікешіної, П.С. Гуревича, А.А. Івіна та ін.

Аналіз відповідної літератури показує, що феномен інтуїції має різноманітні форми свого виявлення.

Мета даної статті - спробувати знайти зв'язок інтуїції з основами наукового передбачення суспільних процесів, відомого тепер також як соціальне прогнозування.

Інтуїція (мається на увазі позбавлений туману містицизму та ірраціональності її феномен) може надзвичайно підвищити пізнання оточуючого нас світу, явищ, їх причин і розуміння наслідків. У свою чергу, соціальне прогнозування в сучасних умовах техногенної, а також інформаційної революції, постійного еволюційного руху можна назвати одним з найважливіших форм випереджаючого відображення дійсності. Воно спрямоване на визначення можливого стану суспільних процесів, що відноситься до майбутнього і володіє значним ступенем невизначеності, проте піддається при цьому виявленню, пізнанню і застосуванню в теорії і практиці, що володіє незаперечною важливістю для людського соціуму і його подальшого розвитку [3].

Обидва явища мають багату історію формування та розвитку. Але якщо первинне обґрунтування інтуїтивного пізнання можна виявити у Платона і Арістотеля, зустріти у М. Кузанського, а також важко оминати незаперечний внесок таких філософів 17 ст., як Рене Декарт, Бенедикт Спіноза, Готфрід Лейбніц, значну увагу феномену інтуїції приділяв В. Асмус, який розглядав роль інтуїції у філософії та математиці [1], і це далеко не повний перелік дослідників, то елементи наукового передбачення хоч і зустрічалися ще в Стародавньому світі (передбачення Фалеса), але в повному обсязі наукові основи його склалися лише в 20 ст. О. Флейтхеймом вводиться термін "футурологія" (як певної «надкласової філософії» майбутнього) [3].

Вже в 60-х рр. цей термін поширюється як «історія майбутнього», «наука про майбутнє». З розвитком цього явища з'являлися також інші підходи до нього. Серед них відомі розуміння прогресу суспільства як зростання рівня техніко-економічного розвитку та можливості його модернізації (Г. Кан, Р. Арон, Ж. Фурастьє), необхідності конвергенції капіталізму і соціалізму для створення міцного постіндустріального суспільства (Д. Белл, А. Тоффлер, Ф. Полак), а також катастрофа «західної цивілізації» (А. Уоскоу). Після цього вже в 70-х роках в лідируючою стає концепція неминучої «глобальної катастрофи» при існуючих тенденціях розвитку суспільства (Римський клуб). Внаслідок чого дослідники цього питання і інші футурологи розділилися на два табори: прибічників ідеї соціального песимізму (Дж. Форрестер, Д. Медоус, Р. Хейлбронер) і прихильників можливості уникнення катастрофи за допомогою «оптимізації» розвитку людства (А. Тоффлер, Е. Ласло, І. Кайя, Г. Ліннеман). [3].

Шукаючи взаємозв'язок цих феноменів, можна прийти до того, що досить частими в тій же історії є ситуації, коли людський розум не може проникнути в сутність процесу, явища, адже процес продукування нового знання, а також прогнозування не завжди можна звести лише до аналізу, індуктивного і дедуктивного розгортання думки. Саме в таких ситуаціях відбувається якесь осягнення майбутності, розуміння, що важко піддається опису або ж «одкровення», отримане за допомогою різних компонентів свідомості. Саме тут, можливо, ми спостерігаємо прояв інтуїції. В історії не так уже й рідко складалися ситуації, коли інтелект опинявся нездатним проникнути в суть процесу або явища, і на допомогу приходила інтуїція як «найвище одкровення», як несвідоме проникнення (осягнення) майбутнього за допомогою інстинкту і інших компонентів підсвідомості.

Так як інтуїція має велику кількість різних трактувань і підходів, слід зауважити, що мова ведеться саме про наукову інтуїцію (Декарт, Спіноза, Фіхте) [4].

Інтуїція як базисний «дар» кожної людини, залежний від індивідуального досвіду, знання, інтересів, потреб, цілей, образів і абстракцій в системі пам'яті людини, правил для вирішення завдань, умов, в яких вона перебуває. Феномен інтуїції є якісним стрибком, в результаті якого після накопичення і неусвідомленого розподілу, комбінування, переробки вище згаданих пунктів, передуючий інтуїції накопичений обсяг логічного мислення переходить на новий якісний рівень.

Отже, інтуїція – це специфічна форма пізнавального процесу. За допомогою її різних форм здійснюється взаємодія чуттєвого і логічного пізнання. Гносеологічні функції інтуїції полягають у своєрідній комбінаториці наявних знань з даними кріптогнози і подальшою трансформацією отриманого нового знання в статус наукового. Таким чином, дія інтуїції поширюється і на рівень наукового пізнання, точніше, його результат - інтуїтивне знання є важливим компонентом процесу отримання нового наукового знання.

Гносеологічний аналіз інтуїції як процесу зводиться до аналізу дії її різних форм в пізнавальній діяльності людини. Як результат інтуїція виступає в формі "інтуїтивного знання". Інтуїція постає в пізнанні як процес і як результат. Все, що відбувається інтуїтивно, повинно бути раптово, несподівано, безпосередньо очевидно, несвідомо

швидко, несвідомо легко, поза логікою і споглядання і в той же час саме по собі строго логічно і засновано на попередньому чуттєвому досвіді.

Особливість інтуїтивного пізнання полягає в тому, що за своєю гносеологічною сутністю воно - перетворююче, комбінаторне пізнання, результатом якого виступає інтуїтивне знання. Інтуїтивне пізнання як безпосереднє відрізняється від раціонального, що спирається на логічний апарат визначень, силогізмів і доказів. Логіка являє собою фундаментальний колос в аналізі готового доказу, в розчленуванні його на окремі елементи і групи таких елементів. Синтез ж частин в єдине ціле і навіть окремих елементів в більш великі групи або блоки, досягається за допомогою інтуїції [6].

Уявлення про інтуїцію розкривають одну зі сторін взаємодії суб'єкта та об'єкта в процесі пізнання. Найбільш типові властивості інтуїції, зафіксовані в феноменологічних описах, це несподіванка вирішення проблеми, неусвідомленість шляхів і засобів її вирішення, безпосередня очевидність отриманого результату і почуття впевненості в його істинності. Ці особливості інтуїції можна пояснити, якщо виходити з припущення, що вона не протистоїть почуттям і розуму, а становить їх внутрішній елемент.[5]

Але інтуїція як «пряме бачення істини» не є чимось нерозумним або надрозумним. Вона не йде в обхід почуттів і мислення і не становить особливого способу пізнання. Її своєрідність полягає в тому, що окремі ланки процесу мислення відбуваються більш-менш несвідомо і закарбовується тільки підсумок думки - раптове відкриття істини.

Існує давня традиція протиставляти інтуїцію логіці. Нерідко інтуїція ставиться вище логіки навіть в математиці, де роль строгих доказів особливо велика. «Щоб удосконалити метод в математиці, - писав А. Шопенгауер, - необхідно перш за все рішуче відмовитися від забобону – віри в те, ніби доведена істина має переваги над інтуїтивним знанням». Б. Паскаль проводив розходження між «духом геометрії» і «духом проникливості»: перший висловлює силу і прямоту розуму, які проявляються в залізній логіці міркувань, другий – широту розуму, здатність бачити глибше і прозрівати істину як озаріння. Для Паскаля навіть в науці «дух проникливості» незалежний від логіки і стоїть незрівнянно вище її. Ще раніше деякі математики стверджували, що інтуїтивне переконання перевершує логіку, подібно до того, як сліпучий блиск Сонця затьмарює бліде сяйво Місяця.

«Логіка, - пише А. Пуанкаре, - говорить нам, що на такому-то і такому-то шляху ми, напевно, не зустрінемо перешкод; але вона не говорить, який шлях, який веде до мети. Для цього треба здалеку бачити мету, а здатність, і навчас нас бачити, є інтуїція. Без неї геометр був би схожий на того письменника, який бездоганний в правописі, у якого немає думок» [Цит. по 1, с.244]. У цьому сенсі інтуїція, згідно А. Пуанкаре, є рідкісний дар, властивий дуже небагатьом умам.

Певна сфера буття відрізняється і специфікою її законів. Соціальні зв'язки відмінні від інших, зокрема природних зв'язків перш за все тим, що закони розвитку суспільства здійснюються через діяльність людей і характер їх завжди суб'єктивно-об'єктивний. Всі соціальні процеси несуть на собі тією чи іншою мірою відбиток бажань, інтересів, волі людей, тобто печатку суб'єктивності.

Феномен інтуїції є якісним стрибком, в результаті якого після накопичення і неусвідомленого розподілу, комбінування, переробки вище згаданих пунктів,

передуючий інтуїції накопичений обсяг логічного мислення переходить на новий якісний рівень. Інтуїція саме в соціальному прогнозуванні також опирається на раціональне мислення. Розуміння або ж «передрозуміння» приходить до суб'єкта пізнання не як осяяння, а як згенероване складною трансформацією знання, реальність, що інтерпретована важкою інтелектуальною працею людського мозку (довга інтелектуальна праця, накопичення знань, досвіду).

Присвятивши більшу частину свого життя вивченню філософії і релігії, він написав кілька робіт на цю тему з упередженістю спіритуалістів і універсалістів. Він намагався продемонструвати існування Природного закону, згідно з принципами Сократа і Платона. У своїх поглядах, при вивченні різних філософських шкіл і релігійних традицій, він все ж відзначився як християнський мислитель. Він відмовився від своєї спадщини (як представника однієї з найдавніших і відомих сімей Умбрії), зайнявся самоосвітою. У його бібліографії 24 книги. Удостоївся Нобелівської премії з літератури, на яку номінувався 5 разів.

Серйозна увага в дослідженнях Убальді була приділена проблемам соціального характеру його часу. На сторінках свого щоденника він писав, що його пером водить «внутрішній голос». Серед робіт, що так чи інакше стосувалися поглядів про майбутнє, є наступні:

«Нова цивілізація третього тисячоліття» (центральна ідея, обсяг робіт, полягає в тому, щоб внести концептуальний внесок в формування "нової цивілізації", яка повинна була з'явитися), «Проблеми майбутнього» (пропонує і представляє рішення найрізноманітніших проблем, фундаментальних для людства), «Пророцтва» (де автор наврядую прогнозує події, які так чи інакше знайшли відгук в майбутньому), «Поточні проблеми» (де критикував Макіавеллі, працює з питанням валютної стабільності, патогенезом раку і теорією реінкарнації) та інші [8].

П'єтро Убальді звертався до медиків, стверджуючи, що подальше забруднення атмосфери призведе до спалаху ракових захворювань, які стануть бичем городян. Він засуджував вирубку лісів і безрозсудну експлуатацію земних надр. Піднімав тему про необхідність економії палива, про пошуки альтернативної енергетики, чим вчені світу зайнялися лише після 1950 року. Убальди до першої світової війни, писав, що війна неминуха, бо весь світ зайнятий пошуками моторошних засобів знищення. Люди заволоділи величезним руйнівним потенціалом, але не обзавелися, що найважливіше, моральною самодисципліною [8].

В середині 30-х років П'єтро Убальди писав, що настає грізне протиставлення осі Берлін-Рим Червоній Москві. Ось проллє багато крові, але неминуче розломиться, а потім настане інше діалектичне протистояння СРСР і США. Найбільш відомими на батьківщині працями П'єтро Убальди вважаються трактат «Великий синтез» і книга «Пророцтва» - грандіозні фрески досягнень науки 30-х років.

З конкретно соціальних пророцтв привабливі його ідеї про релігію: ще в 30-ті роки П. Убальди передрікав, що до кінця століття релігія перестане воювати з наукою. Прірва між атеїстичним пізнанням навколишнього світу і релігійним буде подолана до користь всіх людей. Це буде і перемога над бездуховністю цивілізації ХХ століття. У своїх прогнозах він запропонував біологам і філософам своє уточнення теорії Дарвіна, до чого європейські вчені звернулися лише двадцять років потому на основі генетики, розквіт якої вважа імовірним вчений. Він запекло сперечався з Ейнштейном про гравітацію, чим

тільки в наші дні зайнялися астрофізики. Одним з перших Убальди став стверджувати, що можливе існування в далекому космосі хвильового руху зі швидкостями вище тих, з якими поширюються електромагнітні коливання, наприклад, світло [7; 8].

Передбачення, що здійснюється від якогось моменту в минулому до сьогодення, так званий постпрогноз може застосовуватися і для практичної перевірки ефективності сучасних методів прогнозування шляхом зіставлення отриманих результатів з показниками дійсного ходу розвитку. Подібна апробація методів прогностичного дослідження на матеріалі розвитку в минулому і його результатів в сьогоденні дозволяє підвищити ступінь ймовірності, надійності передбачення майбутнього.

Щоб зрозуміти, за яких умов вчені вважають інтуїцію надійним джерелом пізнання, важливо показати той проміжок, який існує між обмеженістю пізнання і безмежністю і різноманіттям суцього. У XV ст. на цей проміжок вказував Микола Кузанський, який створив вчення про *visio intellectualis*, про інтелектуальну інтуїцію в рамках філософії Відродження. У XIX ст. це блискуче вдалося С.Л.Франку, одному з представників «інтуїтивізму». С.Л.Франк розрізняє знання і предмет знання, що завідомо перевершує за своїм внутрішнім змістом доступне пізнання суб'єкта. Він пише: «У всіх без винятку областях людське знання фактично обмежене і схильне до помилок, бо скрізь предмет знання "як він є насправді", не збігається цілком з змістом нашого знання, - з тим, що нам про нього відомо» [Цит. по 3, с.62]. Таким чином, С.Л.Франк позначає відмінність між пізнанням і реальністю, а потім вказує і шлях до її подолання: «Знання відноситься до невідомого і лише через проникнення в природу самого безпосередньо невідомого предмета, знаходить своє осмислення» [Цит. по 3, с.73]. Не випадковим є і гасло «Назад до речей!» Е. Гуссерля, в філософській творчості якого проблема інтуїції грає одну з ключових ролей. Інтуїтивне розуміння має на увазі принципову відкритість суцього, увагу до закономірностей, що панують в ньому. «Насправді ж мета вчених полягає у винаході теорій, які пояснюють спостережувані явища ... вони, діючи таким чином, звертаються до реальних об'єктів» [2, с.33].

Спираючись на синтез дефініцій наукового передбачення та ролі у ньому феномену інтуїції, можна прийти до висновку, що інтуїція в соціальному передбаченні ґрунтується на раціональному мисленні («інтелектуальна інтуїція»). Тому осяяння приходить не просто так, а як особливим чином осмислена реальність, знання величезної кількості інформації, як, наприклад, це сталося з Д.І. Менделєєвим в процесі відкриття періодичної системи елементів. Феномен інтуїції в соціальному прогнозуванні, підкріплений важкою, тривалою інтелектуальною працею, накопиченням та систематизацією знань і досвіду в єдності з раціональним мисленням, є однією з можливостей людини підняти завісу, що приховує від нього незворушне майбутнє і отримати можливість спрогнозувати, а отже, хоча б на малу частину підготуватися до нього.

Важливим є те, щоб знайдені знання, можливості були усвідомлені, побачені, адекватно та раціонально зрозумілі й підтримані, а також використані при вирішенні майбутнього того чи іншого соціального процесу або явища.

Разом з тим необхідно знати ті обмеження, які супроводжують інтуїцію як метод пізнання, як форму соціального передбачення. Інтуїція може набути статусу упередження, помилки, якщо, будучи ефективною щодо одного соціального процесу, буде беззаперечно переноситися на інші соціальні процеси і явища. Вона може

перетворитися в прожекторство, якщо не спиратиметься на необхідну і достатню інформаційну базу. В цьому випадку вона стає схожа на шахрайство, яке оперує випадковими, мало пов'язаними між собою відомостями, спирається, на домисли і довільне тлумачення подій, що першими потрапили в поле зору.

Навряд чи непомірне звеличення інтуїції на противагу строгого доведенню буде виправданим. Ближчим до істини був, скоріше, А. Пуанкаре, який писав, що логіка та інтуїція відіграють кожна свою необхідну роль. Обидві вони неминучі. Логіка, яка одна може дати достовірність, є знаряддям доказу; інтуїція є знаряддям винахідництва

Плюралізм є наглядно характерним для тлумачення феномену інтуїції в філософському дискурсі. Систематизувати та пояснити явище інтуїції і в наші дні однозначно неможливо. Інтуїція являє собою складний, багатогранний феномен що з розвитком людини, науки, можливостям людського пізнання все більше розкриває нові свої якості. А вже пояснюючи, інтерпретуючи ці якості, а в зв'язку з цим і саму інтуїцію, науковий світ приходять до все нових тлумачень цієї проблеми. Тому поле проблем, пов'язаних з передбачувальною функцією інтуїтивного пізнання, зокрема щодо соціальних процесів, є досить широким і потребує своїх подальших досліджень.

Література:

1. *Асмус В. Ф.* Проблема интуиции в философии и математике. Очерк истории XVII-XX вв. / В.Ф. Асмус. М.: Соцэгиз, 1963 - М.: Едиториал УРСС..
2. *Бородай, Ю.М.* Роль интуиции в достижении нового знания / Ю.М. Бородай // Вопр. философии. 1962. - №2. С. 330].
3. *Вербицкий, В.Г.* Историко-философский анализ проблемы интуиции / В.Г. Вербицкий. Харьков, Харьк. Гос. ун-т им. А.М. Горького. - 1991. - 74 с.
4. *Виноградов В. Г., Гончару к С. И.* Законы общества и научное предвидение. М., 1972.
5. *Данакари Л.Р.* Философско-гносеологический анализ феномена интуиции. - <http://cheloveknauka.com/filosofsko-gnoseologicheskiiy-analiz-fenomena-intuitsii#ixzz630Prcvvhg>)
6. *Хайкин, Е.П.* Место и роль интуиции в научном познании / Е.П. Хайкин. -Л., 1970.-201 с.
7. https://en.wikipedia.org/wiki/Pietro_Ubaldi
8. https://pt.wikipedia.org/wiki/Pietro_Ubaldi

УДК 17.023+19[045]

Мартич Р.В.

Київський університет імені Бориса Грінченка

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ КОНЦЕПТУ «ЖИВОГО» В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

В статті осмишені різні наукові підходи до аналізу сутності поняття «життя» та концепту «живого». Серед них, на думку автора, можна виділити дві великі групи, що об'єднують в собі різноманіття підходів, це біофілософії та філософія життя. Проаналізовані сутнісні характеристики обох глобальних підходів. При цьому зазначається, що завдання усвідомлення сутності живого в біофілософії полягає в